

ANKARA TIP'TA OKUMAK VE TIP - DER

Sedat ABBASOĞLU*

Özet: 70'li yıllar Türkiye'si sol hareketin kitleselleştiği, eş zamanlı olarak faşist hareketin üniversiteler başta olmak üzere saldırılarıyla yoğun çatışmaların yaşandığı yıllardı. Dönemin tanımlanmasıyla birlikte Ata Soyer'in üniversite öğrencilik yılları, dernekleşme ve süreç aktarılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: 70'li yıllarda tıp fakültesi öğrenciliği, Tıp-Der, Ata Soyer

Studying in Ankara Faculty of Medicine and Tıp-Der

Abstract: In turkey, the period 1970s witnessed wider mass support for the leftist movement as well as intensive clashes stemming from the assaults of the fascist movement including in universities. The article describes the decade together with the university years of Ata Soyer, organizing in associations and related processes.

Keywords: Being a student of medicine in the 70s, Tıp-Der, Ata Soyer

Ocak 2013.

Sevgili Ata Ankara'ya geliyor. Dostları, arkadaşları olarak daha önce planladığımız gibi sürekli geri plana ittiği, gündeminin ön sıralarına almadığı sağlık sorunlarını konuşmaya başlıyoruz. Ata'nın sağlık sorununu gündem yapıyoruz. Sevgili Ata'yı, örgütümüzün Ata abisini nasıl ikna ederiz üzerine kafa yoruyoruz. Ata'nın sağlık sorununu ona rağmen gündem yapmak istiyoruz. Daha bir ay önce yarı baygın hastaneye kaldırılışını ve yaşama tekrar dönüşünü konuşuyoruz. Bir daha benzer bir durumla karşılaşmayalım istiyoruz. Bir araya gelip konuşmalarımız, dertleşmelerimiz başlıyor. Konuşmalarımız hep askıda kalıyor. Can alıcı süreci bir türlü başlatacak hamleyi yapamıyoruz. Ata'nın tedavisini nerede sürdüreceği noktasında ikna turlarımız/söyleşilerimiz ortada kalarak her seferinde masadan ayrılıyor. Bir türlü sonuç alıcı bir süreç, nakil ile ilgili kesin adımlar atılmıyor/atılamıyor. Hayıflanıyoruz da. Ata'yı ikna etmenin kolay olmadığını biliyoruz. Sadece Türk Tabipleri Birliği (TTB), Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES), Demokratik Toplum Kongresi (DTK) değil çok geniş bir yelpazeye ait bir insanın yaşaması noktasında sadece arkadaşlık, dostluk temelinde

yaklaşmadığımızı belirterek iradi bir tutum ile "zor" uygulama yolunu seçiyoruz, "Ankara'da kalmalısın" diyoruz.

Kendi yaşamı konusunda bizlerin de söz sahibi olduğumuzu anlatmaya çalışıyoruz. Barış, demokrasi, özgürlük, eşit ulaşılabilir nitelikli sağlık hizmeti mücadelesi, sınıfsız, sömürsüz bir dünya özleminin gerçekleştirilmesi sürecinin bir ferisi olarak yaşaması gerektiğini anlatıyoruz. Bu nedenle de "yaşamı üzerinde bizlerin de söz hakkımızın olduğunu" altını çizerek vurguluyoruz. Son yılların en sık buluşmalarını yapıyoruz. Ve bir Cumartesi akşamı İzmir trenine sessizce biniş ve trenden arayışı... İzmir'e dönüş. Sonun başlangıcı mı acaba derken; filmi geriye doğru sarmaya başlıyorum.

1972 ile başlayan Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'ndeki öğrencilik yılları... Bu yılları değerlendirirken 65'li yıllarla başlayan ve 12 Mart askeri darbesine uzanan bir süreci kısaca değerlendirip sonrasında da 70'li yıllar ve 12 Mart sonrası süreç ve özellikle de bu yıllarda Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi sürecini ve 70'li yıllarda devrimci

*Dr., Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi (1998-2000) 2. Başkanı

gençlik /öğrencilik yılları, Tıbbiyeliler Kültür ve Dayanışma Derneği (Tıp-Der) serüvenini değerlendirmek yararlı olacaktır.

1965’li yılları başta üniversite gençliği olmak üzere aydınlar, ilericiler, işçiler arasında sol, sosyalizm, örgütlenme tartışmalarının yapıldığı, diğer taraftan da demokratik muhalefetin yükseliş yönünde ivme kazandığı yıllar olarak değerlendirilebiliriz. Doğası gereği öğrenci gençlik de bu süreçten en fazla etkilenen bir kesim olarak mücadelenin içinde yerini alıyor, demokratik muhalefetini üniversiteden başlatıp toplumun tüm kesimlerine yaymaya çalışıyordu. Üniversite işgalleri, boykotlar... Üniversite formlarında yapılan yoğun ideolojik tartışmalar...Özerk / Özgür Demokratik Üniversite sloganı, istem ve talepleri ile başlayan devrimci gençliğin mücadelesi, anti-faşist, anti-emperyalist bir söylem ile üniversitenin sınırlarını çoktan aşmıştı. Çok kısa bir sürede işçilerin-emekçilerin mücadelesinin ülkeye yayıldığı, toplumsal muhalefetin hızla yükseldiği bir süreç yaşanıyordu. Devrimci İşçi Sendikaları Konferansı (DİSK)’in kuruluşu ile birlikte işçi sınıfının devrimci sendikal örgütlenmesi dönemin özelliğine denk düşen bir büyüme gösteriyordu. Kavel direnişi, 15 -16 Haziran olayları, grevlerin dalga dalga yayılması ile işçi sınıfının sınıf mücadelesinde kendini hissettirmeye başlaması. Egemen sınıflar ve onların temsilcisi siyasal iktidarın ürküntüsü artmaya başlamıştı. Siyasal iktidar yükselen anti-faşist, anti-emperyalist mücadele karşısında sokak direnişlerini bastırmak üzere faşist çetelerin eğitildiği kampların kuruluşuna göz yumuyor, ötesi destekliyordu. Komando kampları olarak isimlendirilen bu kamplarda eğitilen faşist çeteler, üniversite işgallerini kırmaya çalışıyor, devrimcilerin mitinglerini, salon toplantılarını basıyorlardı (Kanlı Pazar olayı vb.).

68’li yılların karakteristik özelliği olarak tüm dünyada da bir başkaldırı ve karşı duruş hali yaşanıyordu. Emperyalist kapitalist sistem de dünya ölçeğinde bir krizin içinde idi. Kapitalist sistemin dünya ölçeğindeki krizinden etkilenen egemen sınıfların krizden çıkış ve işçilerin-emekçilerin yükselen demokratik muhalefetini bastırma formülü devreye giriyordu... Ve 12 Mart askeri darbesi...

Egemen sınıfların yükselen demokratik muhalefeti bastırma/sindirme/yok etme operasyonları askeri darbe ile hız kazanıyor, süreklilik avı başlatılıyordu. Akademisyenler, sendikacılar, işçiler, öğrenciler,

meslek odası yöneticileri, tüm sol ve sosyalistler tek tek tutuklanıyor ve ağır işkencelerden geçiriliyordu. DİSK ve Türkiye İşçi Partisi (TİP) kapatılıyor derneklerin faaliyetleri durduruluyor, grevler, direnişler yasaklanıyor, ülkede sıkıyönetim, gece sokağa çıkma yasakları ile devrimcilere karabasan yaşatılıyordu. “Üç fidan” darağacına götürülürken, Kızılder’de, Nurhak’larda yiğit devrimciler bombalarla, yaylım ateşleriyle acımasızca katlediliyorlardı. İşkencede ser verip sır vermeyen devrimciler katlediliyordu. Devrimci hareket ağır bir darbe almıştı. On binlerce devrimci tutuklanarak cezaevlerine konulmuştu. 70’li yıllara böylesi bir siyasal ve sosyal ortamda girilmişti. Dışarıda olan ve bir şekilde tutuklanmayan devrimciler ise önderlerinin tutuklanmış olması, idam sehpalarna gönderilmesi, bombalarla imha edilmelerinin acısını yaşıyorlardı.

Tıbbiyeliler Kültür ve Dayanışma Derneği (Tıp-Der) 1974 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde 12 Mart’ın şiddet ve yıldırma döneminin hemen sonrası Özerk/Özgür Demokratik Üniversite mücadelesinde yer alan sol, sosyalist, devrimci tıbbiyelilerin kurduğu bir dernekti. En önemli özelliği de üniversitelerde 12 Mart sonrası kurulan öğrenci derneklerinin ilklerinden olmasıydı. Solun baskı altına alınmış olmasını, sendikaların, partilerin kapatılmış olmasını fırsat bilen siyasal iktidar üniversiteleri ele geçirecek buraların birer faşist yuvası haline getirilmesine destek veriyor, adeta üniversiteleri işgal hazırlıkları yapıyordu.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Sıhhiye’deki Morfoloji Binası olarak adlandırılan derslikler ile Cebeci’de klinikler olarak adlandırılan iki bölümden oluşuyordu. Morfoloji Binası’nda faşist çetelerin baskı kurma gayretlerinin izleri görünmeye başlamıştı. İlerici, devrimci öğrencilere yönelik psikolojik yıldırma ve taraftar kazanma aşamasında idiler. Henüz kavgaların, çatışmaların olduğu bir süreç başlamamıştı. Kliniklerin olduğu Cebeci bölümü lokalizasyonu nedeni ile sağ görüşlü öğrencilerin, faşist çetelerin rahat hareket ettikleri, cirit attıkları bir alandı. Tıp-Der bu nedenle ayrı bir öneme sahipti. Liseyi yeni bitirmiş, sürecin ürkekliği ile Tıp Fakültesi’ne başlayan öğrenciler için önemli bir adres oluyordu. Öğrenciler kısa zamanda derneğin üyesi olma, kolektif hareket etme ve kendilerini güvende hissetme gereksinimi duyuyorlardı. Üyelik sonrası kısa zamanda dernekte yürütülen

faaliyetlerin içinde aktivist olarak yer almaya başlıyorlardı. Yollarımız Ata ile bu süreçte kesişti. Tıp-Der'in üyesi olmuş ve kısa zamanda dernek faaliyetleri içerisinde yer almaya başlamıştık. Deyim yerinde ise aktivist olmuştuk. Hepimiz bir arayış içindeydik. Bir yandan sosyalizm ile ilgili okumalar, eğitim çalışmaları tartışmalar yürürken, diğer yandan geçmişin değerlendirme tartışmalarını dinliyor ve öğrenmeye çalışıyorduk. Alper Akçam abimizin dediği gibi "Ata Soyer iyi bir dinleyici, not alan, soran, sorgulayan, öğrenme isteklisi olan bir arkadaşımızdı" 1974 yılında af ile tutuklu birçok devrimci tahliye olacak ve içerde yapılan süreç değerlendirme tartışmaları (geçmişin değerlendirmesi) dışarıda derinleştirerek devam edecekti. Yenilginin nedenleri üzerine yürütülen tartışmalar doğal olarak Tıp-Der bünyesinde de aktivistler arasında tartışılmaya başlanmıştı. Sol içindeki ayrışma süreci henüz dernek üyeleri arasında kendini hissettirmiyordu. Değişik sol sosyalist eğilimler bir arada durma becerisini gösteriyordu. 1975'li yıllar geçmiş değerlendirme tartışmalarının yoğunluk kazandığı yıllar olarak anımsanacaktır. Giderek diğer üniversitelerde de yaşanan süreç tartışılırken bir yandan da tüm üniversite öğrencilerini kapsamayı hedefleyen Ankara Yüksek Öğrenim Derneği (ADYÖD) kurulmuştu. İlerleyen aylarda peş peşe demokratik muhalefetin odağı olan derneklerin kuruluşuna tanık oluyorduk.

Tartışılan temel konular "devlet ve devrim tahlili", "ulusal sorun (Kürt Sorunu)", "Kemalizm", "Parti", "devrimci mücadelenin nasıl/hangi yöntem ve araçlarla sürdürüleceği" idi. Yoğun okumalar/tartışmalar, ev toplantıları, kantin tartışmaları devam ederken Tıp-Der üyeleri arasında da saflaşmalar, değişik sol örgütlerden yana tavır alışlar sürece damgasını vuruyordu. Ata ile aynı siyasal hareketin (KURTULUŞ) içinde yer almıştık. Artık daha sık bir araya gelir olmuştuk.

Ankara Tıp ve Tıp-Der konuşulurken 1976 1 Mayıs'ını mutlaka hatırlamak gerekir. Yıllardan sonra ilk kez 1 Mayıs kitlesel olarak Taksim Meydanı'nda kutlanacaktı. Coşkumuz çok fazlaydı. Tıp-Der olarak yaptığımız yoğun hazırlıklar sonrası önemli bir katılım ile Tıp-Der pankartı altında 1 Mayıs alanına giriyorduk. Hepimiz çalışmış, yoğun emek harcamıştık. Tıp-Der'liler olarak Ankara'nın her semtini, her caddesini 1 Mayıs afişleri ile adeta süslemiştik. 500 binin üzerinde işçi,

emekçi, memur, öğrenci işçi sınıfının birlik dayanışma mücadele gününü kutlamıştık. Taksim'in 1 Mayıs alanı olmasında karınca karınca katkı sunmuştuk. Mutluyduk, coşkuluyduk. Bu birliktelik Ankara Tıp Fakültesi'nde morallerimizi yükseltmiş ve Sıhhiye'de Morfoloji Binası olarak adlandırdığımız yerleşkede devrimciler polisin ve faşist çetelerin baskılarını püskürtür olmuş, anti-faşist mücadelede ağırlığını koymuştu.

1975-76'lı yıllarda Ankara Tabip Odamız'da tıp öğrencileri ile ilgili herhangi bir kol/ komisyon olmamasına karşın odamız faaliyetlerini de öğrenmek, içinde yer almak, katkı sunmak gereksiniminden yola çıkarak Tabip Odamıza da gider olmuştuk. Bu noktada Odamız yöneticilerinin, ağabeylerimizin, ablalarımızın sıcak davranışları, bizleri kucaklayıp yüreklendirmeleri motivasyonumuzu artırmıştı. Günümüzde TTB'nin gözbebeği olan TÖK'ü (Tıp Öğrencileri Kolu) formel anlamda olmasa da fiilen yaşama geçirmiştik. Ankara Tabip Odası'da artık bizim için bir adrestir. Çeşitli komisyonlarda çalışır olmuştuk. Ata Soyer'in yıllarca emek vereceği Tabip Odası sürecinin ilk adımları böyle başlamış, birlikte Tabip Odası sürecine de girmiştik. Ata, Tabip Odası çalışmaları içerisinde komisyon faaliyetlerine disiplinli bir şekilde katılıyor, dinliyor, not alıyor, görevler üstleniyor ve bir taraftan da öğreniyordu. Yıllar geçecek bu birikim kitaplar, makaleler, köşe yazıları, beyaz eylemlerin örgütleyicisi, örgüt okullarının yönlendiricisi, Demokratik Toplum Kongresi Sağlık Meclisinin kurucusu/emekçisi olarak kendini ifade edecekti. TTB'nin "Ata Abisi" olma sürecinin ilk adımları böyle atılmıştı.

Semtlerde, mahallelerde çeşitli dernekler kuruluyordu. Sadece Ankara Tıp, Tıp-Der, Tabip Odası komisyon çalışmaları değil, mahalle derneklerine de gidip gelerek örgütlenme faaliyetlerinde yer alıyor, birikimlerimizi diğer arkadaşlarımızla paylaşıyor, yürütülmekte olan genel devrimci mücadeleye bulunduğumuz birimler ve dernekler aracılığı ile katkı sunmaya çalışıyorduk. Yaşamın her alanında; üniversitelerde, fabrikalarda, işyerlerinde mahallelerde yoğun bir mücadele sürüyordu. Anti-faşist mücadele ile örgütlenme mücadelesi eşzamanlı yürüyordu. Devrimciler meşru savunma durumunda idiler. Kontrgerilla, derin devlet darbenin zeminini adım adım örüyordu. Faşist saldırılar giderek katliamlara dönüşmüştü. 1977 1 Mayıs'ı, Kahramanmaraş'ta, Çorum'da kitlesel katliamlar oluyor, üniversite

öğrencileri evlerinde basılıp hunharca katlediliyordu (7 TİP'li öğrencinin Ankara Bahçelievler'de katledilmesi vb.). Darbenin ayak izleri görünüyordu. Devlet Güvenlik Mahkemeleri marifeti ile devrimciler cezalandırıyordu. Tıp Fakültesi'nin hem Sıhhiye hem de Cebeci yerleşkesinde faşist çetelerle yoğunlaşan çatışmalar yaşanıyordu.

12 Mart darbesinin baskıcı ortamında başlayan öğrencilik yılları, Tıp-Der'de ilk örgütlü faaliyete adım atış, izleyen yıllarda örgütsel bir tutum alış, Tabip Odası faaliyetleri, mahalle derneğinde çalışmalar ve derken Tıp Fakültesi'nden

mezuniyet. Gönüllü olarak Hasankeyf'te hekimlik yaşantısına başlangıç...

19 Mart 2013.

İzmir'den hepimizi üzen, yürekten yaralayan, hüzne boğan haberi alıyoruz. Sevgili Ata'yı kaybettiğimiz haberi geliyor... 20 Mart; İzmir'de Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde görkemli bir veda töreni. 21 Mart; Özel bir gün. Newroz. Ankara'da yıllarca emek verdiği TTB'de "NEWROZ PİROZ BE" diyerek sevgili Ata'yı güneşe uğurluyoruz.